

ประสบการณ์ในการศึกษาและ ดูงานในสาธารณรัฐสังคมนิยม โรมาเนีย

ประทุมพร วัชรเสถียร

พิมพ์ครั้งที่ ๑

๒๕๒๕

ความนำ

ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมโรมาเนีย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปยุโรป ในทางภูมิศาสตร์ ถือว่าโรมาเนียเป็นประเทศทางเหนือสุดของกลุ่มประเทศบนแหลมบอลข่านซึ่งประกอบด้วย โรมาเนีย ยูโกสลาเวีย อัลบาเนีย กรีซและเตอร์กีย์ แต่ในทางรัฐศาสตร์ ปัจจุบันนี้ โรมาเนียถูกเรียกว่าเป็น “ประเทศยุโรปตะวันออก” ประเทศหนึ่ง นับตั้งแต่ได้มีการแบ่งกลุ่มรัฐ ซึ่งมีความแตกแยกทางอุดมการณ์ออกเป็นขั้ว “ตะวันออก-ตะวันตก” หรือ “คอมมิวนิสต์-ประชาธิปไตย” มาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

โรมาเนียเป็นประเทศหนึ่งในยุโรปตะวันออก ซึ่งถูกโจมตีโดยเยอรมันระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 และได้รับการ “ปลดปล่อย” โดยกองทัพแดงของสหภาพโซเวียต ต่อจากนั้นระหว่างที่กองทัพแดงตั้งอยู่ในโรมาเนีย ระหว่างปีค.ศ. 1944-1958 สหภาพโซเวียตก็ได้ใช้อิทธิพลช่วยพรรคคอมมิวนิสต์ให้ขึ้นมาเป็นอำนาจ และยุบพรรคการเมืองอื่นๆ เสียจนพรรคคอมมิวนิสต์กลายเป็นพรรคการเมือง

เพียงพรรคเดียวในประเทศนี้ ยุทธวิธีของโซเวียตได้กระทำโดยผ่านนักการเมืองชาวโรมาเนียเชื้อสายยิว 2 คน คือ *อนา พาเกอร์* (Ana Pauker) และ *วาซิลู ลูคา* (Vasile Luca) ซึ่งได้รับการฝึกอบรมอย่างดีจากมอสโก ตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง แล้วถูกส่งกลับเข้ามาในประเทศโรมาเนียพร้อมกับกองทัพแดง

อนา พาเกอร์ ซึ่งเป็นสตรีที่มีความสามารถสูง ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์โรมาเนีย และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ส่วนวาซิลู ลูคานั้น มีตำแหน่งสำคัญในพรรคคอมมิวนิสต์ และเป็นรัฐมนตรีว่าการเศรษฐกิจ

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิมมาเป็นระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ในประเทศโรมาเนียนั้น มิได้กระทำด้วยแรงผลักดันของโซเวียตแต่ฝ่ายเดียว ภายในประเทศโรมาเนียเองก็มีกลุ่มคอมมิวนิสต์ภายในประเทศซึ่งได้รวมตัวกันต่อต้านการปกครองซึ่งไร้สมรรถนะในระบบกษัตริย์ กลุ่มคอมมิวนิสต์

เหล่านี้ได้ก่อตั้งขบวนการไต้ดินต่อสู้ขับไล่เยอรมันระหว่างสงคราม และต่อมาก็ได้ร่วมมือกับโซเวียตภายหลังสงครามในการนำประเทศไปสู่ระบบสังคมนิยม ทั้งนี้ในระยะ 10 ปีแรกของการเปลี่ยนแปลง ภายในพรรคคอมมิวนิสต์โรมาเนีย จึงประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม คือพวก “muscovites” หมายถึงผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมาจากมอสโคว์ อันมีนาเพาเกอร์ และวาซิเล ลูคาเป็นผู้นำกลุ่ม และกลุ่มคอมมิวนิสต์โรมาเนียพื้นเมือง โดยมีกอร์กีเย เดจ (Gheorghiu Dej) เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์คนต่อจากอนา เปาเกอร์ เป็นผู้นำกลุ่ม

ระหว่างปี ค.ศ. 1947-1952 อันเป็นระยะการสร้างชาติให้พัฒนา ไปตามกลไกของระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ภายในประเทศโรมาเนีย ได้มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม muscovites กับกลุ่มคอมมิวนิสต์พื้นเมืองตลอดมา หัวข้อของความขัดแย้งที่สำคัญก็คือ กลุ่ม muscovites มีนโยบายที่มีความเป็น “นานาชาตินิยม” (Internationalism) หรืออีกนัยหนึ่งคือยินดียอมปฏิบัติการต่างๆ ตามคำบงการของโซเวียตในฐานะเป็นประเทศหัวหน้ากลุ่มสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ส่วนกลุ่มคอมมิวนิสต์พื้นเมืองนั้น แม้จะเลือกเอาวิธีการของลัทธิคอมมิวนิสต์มาเป็นเครื่อง

มือในการพัฒนาประเทศในระยะสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ก็ยังมีความรู้สึก “ชาตินิยม” (nationalism) อยู่อย่างมาก คือต้องการรักษาผลประโยชน์ของประเทศ และไม่ต้องการกระทำกิจการใดๆ ตามคำบงการของโซเวียต เป็นต้นว่า โซเวียตต้องการให้โรมาเนียพัฒนาทางเกษตรกรรมแต่อย่างเดียว เพื่อจะได้เป็นแหล่งอาหารของกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก แต่กลุ่มคอมมิวนิสต์พื้นเมือง ต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เจริญรุดหน้าโดยเร็วที่สุด หลังจากต้องตกเป็นประเทศล่าหลังทางเศรษฐกิจตลอดมาในประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ กลุ่มนี้ต้องการพัฒนาแหล่งน้ำมัน ซึ่งมีอยู่มากในโรมาเนีย และทุ้มงบประมาณทางด้านอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งสร้างความไม่พอใจแก่โซเวียตอย่างยิ่ง เพราะโซเวียตตระหนักดีว่ายิ่งประเทศใดสามารถยืนหยัดอยู่ด้วยตนเองมากเท่าไร โซเวียตก็จะยิ่งหมดโอกาสแสวงหาอิทธิพลในประเทศนั้น

ในที่สุดในปี ค.ศ. 1952 กลุ่มคอมมิวนิสต์พื้นเมืองสามารถขับไล่กลุ่ม muscovites ออกจากตำแหน่งสำคัญในพรรค และในคณะรัฐบาลได้ ต่อจากนั้น กอร์กีเย เดจ ซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์ชาตินิยมก็เป็นผู้ที่มีอิทธิพลเต็มที่ในโรมาเนีย และได้พัฒนาประเทศไปตามที่ตนต้องการ และในปี ค.ศ. 1964

เดจได้ประกาศเน้นแนวนโยบายของตนให้เป็น ที่ทราบกันทั่วไปว่า โรมาเนียจะรักษาความเป็นอธิปไตยของตน โดยมีความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ อย่างผู้ที่มีฐานะเท่าเทียมกัน และจะไม่ก้าวภายในกิจการภายในแต่ละประเทศซึ่งกันและกัน

คำประกาศของเดจดังกล่าว ถือกันว่าเป็น “การประกาศอิสรภาพ” จากโซเวียต ดังนั้น หลังจากที่ยูโกสลาเวียได้กลายเป็น “คอมมิวนิสต์อิสระ” แยกไปจากค่ายของโซเวียตตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 และอัลบาเนียได้แยกตัวไปเข้าค่ายของจีนตั้งแต่ปีค.ศ. 1961 หลังจากเกิดความแตกแยกระหว่างจีนกับโซเวียต โรมาเนียจึงเป็นประเทศที่สามที่แยกตัวออกจากการชี้นำของโซเวียต อันมีผลทำให้กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก มิใช่เป็นกลุ่มการเมืองที่มีความสามัคคี และรวมพลังกันอย่างเหนียวแน่นในฐานะเป็น “บริวาร” ของโซเวียตอีกต่อไปแล้ว และยังเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่าอุดมการณ์คอมมิวนิสต์นั้น มิใช่จะเป็นแนวทางที่แข็งแกร่งเสมอไปไม่ ในทางตรงกันข้าม พื้นฐานของแนวความคิดของคาร์ล มาร์กซนั้น เมื่อได้ถูกนำมาปฏิบัติแล้ว อาจถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานะของแต่ละประเทศซึ่งมีความแตกต่างกันไป

กอร์บิยู เดจ ถึงแก่กรรมไปในปี ค.ศ. 1960 ผู้ร่วมงานใกล้ชิดกับเขาคนหนึ่งคือ *นิโคไล เซาเชสกุ* (Nicolae Ceausescu) ได้ขึ้นมามีตำแหน่งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งหมายถึงการเป็นผู้นำประเทศคนต่อไปนั่นเอง เซาเชสกุได้ดำเนินนโยบายเดิมสืบต่อจากเดจ และเพื่อให้นโยบายแยกตัวเป็นอิสระจากโซเวียตได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ยุทธวิธีของเซาเชสกุจึงประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้คือ

1. ผูกมิตรกับทุกประเทศในโลกให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ด้วยการมีความสัมพันธ์ทางการทูต การค้า และวัฒนธรรมกับนานาประเทศ

2. ไม่ประกาศตนเป็นฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในกรณีความแตกแยกระหว่างจีนกับโซเวียต หมายความว่ามีความสัมพันธ์กับสองประเทศเท่าเทียมกัน และไม่กระทำตนตีความว่าอุดมการณ์ของฝ่ายใดเป็นฝ่ายถูกต้อง

3. ในขณะที่ยุทธวิธีสองประการแรกของเซาเชสกุทำให้เกิดความ “ยืดหยุ่น” ในระดับนโยบายต่างประเทศอย่างมาก ดังนั้น เพื่อรักษาเสถียรภาพภายในประเทศ เซาเชสกุจึงต้องมีนโยบายภายในประเทศไปในทางตรงกันข้าม คือให้ความเป็นอิสระเสรีแก่ประชาชนชาวโรมาเนียในระดับที่ต่ำที่สุด ทั้งนี้เพื่อ

ป้องกันการแทรกแซงจากชาติผู้ไม่หวังดีต่อ
โรมาเนีย และป้องกันการรวมกลุ่มของ
ประชาชนที่ต่อต้านนโยบายของรัฐบาล

จากยุทธวิธีทั้ง 3 ประการของเขาเซสกุ
ดังกล่าว ได้มีผลกระทบต่อบุคคลบางกลุ่มใน
ประเทศอื่น โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาและนัก
วิชาการ

กล่าวคือ เพื่อให้เป็นไปตามยุทธวิธีแรก
ของการเพิ่มความสัมพันธ์กับนานาชาติ โร-
มาเนียได้มีทุนสำหรับนักศึกษาต่างชาติให้เข้า
ไปศึกษาวิทยาการแขนงต่างๆ ในโรมาเนียได้
ตลอดจนทุนงานสำหรับนักวิชาการในระยะ
สั้น ขณะนี้มีนักเรียนต่างชาติเรียนอยู่ใน
ประเทศโรมาเนียประมาณ 1 หมื่น 2 พันคน
และแต่ละวันมีนักวิชาการแขนงต่างๆ รวมทั้ง
นักข่าว นักหนังสือพิมพ์จากทุกมุมโลกเดิน
ทางเข้าออกประเทศโรมาเนียเป็นจำนวนไม่
น้อย

หลังจากผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางเข้าไป
ไปศึกษาทุนงานในประเทศนี้ 2 ระยะ ในปี
พ.ศ. 2521 รวมเวลาทั้งหมดประมาณ 2
เดือน ก็พอจะได้รับประสบการณ์ที่น่าสนใจ
บางอย่างอันควรแก่การนำมาถ่ายทอดสู่กันฟัง

ระบบการศึกษาชั้นอุดมศึกษาใน โรมาเนีย

การศึกษาในประเทศโรมาเนียตั้งแต่ชั้น

อนุบาลจนถึงชั้นมหาวิทยาลัยเป็นบริการให้
เปล่าจากรัฐ มาตรฐานของโรงเรียน วิทยาลัย
หรือมหาวิทยาลัยในจังหวัดต่างๆ ทั้ง 40
จังหวัดของประเทศนี้มีเท่าเทียมกัน ดังนั้น
จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันนี้โรมาเนียซึ่งเคย
เป็นประเทศล้าหลังทางเศรษฐกิจและสังคม
ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีการพัฒนา
ทางการศึกษาจนอยู่ในระดับที่ก้าวหน้ามากที่
สุดในโลกประเทศหนึ่ง อัตราผู้รู้หนังสือใน
โรมาเนียขณะนี้คือ 100%

ทั่วประเทศโรมาเนีย มีสถาบันการศึกษา
ชั้นสูงเทียบเท่าระดับมหาวิทยาลัยอยู่ 43 สถาบัน
ซึ่งเปิดสอนแขนงวิชาต่างๆ อย่างกว้าง
ขวาง คือ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์
วิทยาศาสตร์ประยุกต์ วิศวกรรม สถาปัตย-
กรรม ตลอดจนมนุษยศาสตร์ วิชาต่างๆ
สถาบันทั้ง 43 สถาบันนี้ ส่วนใหญ่มีการให้
ปริญญา 3 ระดับคือ *ปริญญาแรก* (เทียบ
เท่าปริญญาตรี) *ปริญญาที่ 2* (เทียบเท่า
ปริญญาโท) และ*ปริญญาสุดท้าย* (เทียบ
เท่าปริญญาเอก)

ทุกสถาบันมีการสอบคัดเลือกประจำปี
สำหรับผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อ นักศึกษาผู้มี
สิทธิที่จะเรียนต่อชั้นปริญญาแรกจะต้องจบ
การศึกษาจากชั้น 12 ในโรงเรียนมัธยม และ
จะต้องใช้เวลาประมาณ 4 ปี จึงจะจบปริญญา
ชั้นแรก

ส่วนปริญญาชั้นที่ 2 นั้น นักศึกษาไม่ต้องเข้าเรียนเต็มเวลาก็ได้ แต่มีผลงานวิจัยทางวิชาการ 2 ชิ้น และผ่านการสอบ 2 ครั้ง ก็จะได้ปริญญาชั้นนี้ แต่จะต้องทิ้งระยะห่างจากปริญญาชั้นแรกประมาณ 3 ปี

สำหรับปริญญาชั้นสุดท้าย นักศึกษาไม่จำเป็นต้องเข้าห้องเรียนเช่นกัน แต่จะต้องเขียนวิทยานิพนธ์ที่ 1 ชิ้น และสอบ 3 ครั้ง ทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์ และใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 3 ปี จึงจะได้ปริญญาชั้นสูงสุด ซึ่งจะมีค่านานาชาติชื่อว่า “ดร.” เหมือนในประเทศอื่น

ในกรุงบูคาเรสต์ เมืองหลวงของโรมาเนีย มีสถาบันชั้นอุดมศึกษาเทียบเท่าระดับมหาวิทยาลัยอยู่ 12 สถาบันคือ

1. มหาวิทยาลัยบูคาเรสต์ ประกอบด้วยคณะต่าง ๆ 11 คณะ ได้แก่ วิชาสาขาต่าง ๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยไม่รวมการแพทย์ สถาปัตยกรรม วิศวกรรมและเกษตรกรรม

2. สถาบันสเตฟาน กอร์กียู (Stefan Gheorghiu Academy) เป็นสถาบันพิเศษ ซึ่งให้การศึกษาแก่บุคคล 3 กลุ่มดังต่อไปนี้

ก. พนักงานของพรรคคอมมิวนิสต์โรมาเนีย กล่าวคือ พรรคคอมมิวนิสต์ใน

ประเทศสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ จำเป็นที่จะต้องมีเจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานหน้าที่ต่างๆ เต็มเวลา และเพื่อที่จะให้บุคคลเหล่านั้นมีความรู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่ง และความรับผิดชอบของงาน จึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรม สำหรับผู้ที่จบการศึกษาเพียงระดับมัธยม เมื่อถูกคัดเลือกจากหน่วยงานของพรรคให้เข้ามาศึกษา ก็อาจเรียนได้ตั้งแต่ปริญญาแรก จนถึงปริญญาสุดท้าย ส่วนผู้ที่เรียนจบระดับมหาวิทยาลัยมาแล้ว ก็อาจเข้ามาฝึกอบรมวิชาบางสาขาในระยะเวลาอันสั้น เช่น 1 ปี เป็นต้น การที่เจ้าหน้าที่ของพรรคได้ผ่านการศึกษามาจากสถาบันแห่งนี้ถือว่าเป็นศักดิ์ศรีทั้งในทางส่วนตัว และในความก้าวหน้าของอาชีพการงาน

ข. ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือทางสถาบันมีหลักสูตรสั้น ๆ ในแขนงวิชาต่างๆ เช่น การเกษตร การบริหารธุรกิจ การบริหารบุคคล การสหกรณ์ วารสารศาสตร์ ฯลฯ เพื่อทำการฝึกอบรมแก่ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในวงการเหล่านี้ หลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าว มีตั้งแต่ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ไปจนถึง 1 ปี ทั้งนี้เพื่อเป็นการฟื้นฟูความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐกลุ่มต่างๆ ให้มีความรู้ใหม่ๆ และมีความตื่นตัวในการทำงาน

ค. นักเรียนต่างชาติ ในสถาบันนี้ มีนักเรียนต่างชาติ โดยเฉพาะจากประเทศ

กำลังพัฒนาในเอเชีย แอฟริกา และละตินอเมริกา เข้ามาศึกษาอยู่ด้วยจำนวนหนึ่ง นักเรียนเหล่านั้นส่วนมากเป็นผู้ที่ได้รับทุนจากรัฐบาลโรมานีย์ให้เข้ามาทำปริญญาระดับต่างๆ ในแขนงวิชาต่างๆ ของสังคมศาสตร์ เช่น การเมืองการปกครอง รัฐประศาสนศาสตร์ วารสารศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ฯลฯ เป็นต้น การสอนวิชาเหล่านี้ มิได้แบ่งออกเป็นคณะต่างๆ อย่างตายตัว แต่มีการแบ่งออกเป็นสถาบันเล็กๆ ซึ่งอยู่ภายในสถาบันใหญ่ๆ และนักศึกษาเลือกศึกษาวิชาที่ตนพอใจได้โดยไม่ต้องขึ้นแก่สถาบันหนึ่งสถาบันใด สำหรับภาษาที่ใช้สอนแก่นักเรียนต่างชาตินั้น รัฐบาลโรมานีย์พยายามให้นักศึกษาเหล่านั้นเรียนรู้ภาษาโรมานีย์ (ซึ่งมีรากมาจากภาษาละติน) แต่อย่างไรก็ตามทางสถาบันก็ได้จัดหาตำราภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และสเปนไว้ให้ยืมใช้

3. สถาบันเศรษฐศาสตร์
4. สถาบันโพลีเทคนิค
5. สถาบันแพทยศาสตร์และเภสัชศาสตร์
6. สถาบันเกษตรกรรม
7. สถาบันก่อสร้าง
8. สถาบันศิลปการ
9. สถาบันดนตรี

10. สถาบันศิลปการภาพยนตร์

11. สถาบันพลศึกษา

12. สถาบันสถาปัตยกรรม

สถาบันหมายเลข 3 ถึงหมายเลข 12 นี้ ให้การศึกษาวិชาเฉพาะในแขนงที่ตนรับผิดชอบ แต่ละสถาบันมีนักเรียนต่างชาติปะปนอยู่ แต่ภาษาที่ใช้เป็นสื่อการสอนคือภาษาโรมานีย์ นักเรียนต่างชาติเหล่านี้ ถ้ามิใช่เป็นนักเรียนทุนรัฐบาลโรมานีย์แล้ว ก็มักจะเป็นนักเรียนจากทุนรัฐบาลของตนเอง ซึ่งการติดต่อเข้าเรียนที่ประเทศนี้กระทำการในระบับรัฐบาลต่อรัฐบาล ดังนั้นจึงเรียกได้ว่า ไม่มีนักเรียนต่างชาติที่เดินทางเข้ามาศึกษาในประเทศโรมานีย์โดยทุนส่วนตัวเลย และนักศึกษาเหล่านั้นจะต้องมีความรู้ภาษาโรมานีย์เป็นอย่างดี โดยการเรียนเฉพาะภาษาสปีเต็มๆ ที่สถาบันภาษาของมหาวิทยาลัยบูคาเรสต์

ทุกสถาบันการศึกษาชั้นสูงทั้งในกรุงบูคาเรสต์ และในจังหวัดต่างๆ นั้น ต่างมีห้องสมุดขนาดใหญ่ซึ่งมีหนังสือวิชาการภาษาต่างๆ เช่น ภาษาโรมานีย์ รัสเซีย อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน ในจำนวนที่เพียงพอแก่การอ่านของนักศึกษาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดของ Stefan Gheorghiu Academy (มีหนังสือพิมพ์วารสารและนิตยสารจาก

ประเทศต่างๆ ในภาษาต่างๆ มากกว่า 50 ประเทศ

มีแขนงวิชาอยู่ 2 แขนงในโรมาเนีย ซึ่งมีนักศึกษาจากต่างชาตินิยมเข้ามาศึกษาคือการแพทย์ และวิชาเหมืองแร่และน้ำมัน

ตามโรงพยาบาลต่างๆ จะมีนายแพทย์จากต่างชาติเข้ามารับการฝึกอบรมวิชาเฉพาะในระยะสั้น เพราะโรมาเนียมีความก้าวหน้าทางการแพทย์มาก ในปัจจุบันนี้นายแพทย์ชาวโรมาเนียผู้ซึ่งมีความจำเป็นต้องไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ สามารถทำการผ่าตัดอวัยวะต่างๆ ได้ด้วยเครื่องมืออันทันสมัย เช่น ผ่าตัดหัวใจ ปอด ตับ เป็นต้น และขณะนี้ได้มีการทดลองเพื่อผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะ และกำลังมีกระบวนการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้การเปลี่ยนอวัยวะดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากฝีมือของนายแพทย์ชาวโรมาเนียเป็นที่ไว้วางใจได้เช่นนี้ ในปีหนึ่งๆ มีคนไข้จากยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา เข้ามารับการรักษาทัวในโรมาเนียเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในกรณีการผ่าตัดหัวใจ ซึ่งต้องใช้งบประมาณสูงมากในประเทศเหล่านั้น

ส่วนวิชาเหมืองแร่และน้ำมันนั้น โรมาเนียมีสถาบัน “เหมืองแร่และน้ำมัน” ตั้งอยู่ที่เมือง “โพลเอสตี” (Ploesti) อันเป็น

แหล่งกลั่นน้ำมันใหญ่ของประเทศ สถาบันนี้นักเรียนต่างชาติจากทุกมุมโลก รวมทั้งจากประเทศไทยเข้าไปรับการฝึกอบรมระยะสั้น

ข้อนำสังเกตทางด้านการศึกษาในโรมาเนียประการหนึ่งคือ ประเทศโรมาเนียเป็นประเทศที่มีสถาบันวิจัยมากมายหลายสถาบัน สถาบันวิจัยสำคัญที่ตั้งอยู่ในกรุงบูคาเรสต์ ได้แก่

1. The Academy of the Socialist Republic of Romania
2. The Academy of Agricultural Sciences
3. The Academy of Medical Sciences
4. The Academy of Social and Political Sciences

ในมหาวิทยาลัยกรุงบูคาเรสต์เอง ก็มีสถาบันวิจัยหลายสถาบัน เช่น Institute of Historical Research ใน Stefan Gheorghiu Academy ก็มีสถาบันวิจัยอีกหลายสถาบัน เช่น Institute of Political Science and the Study of the National Questions เป็นต้น

สถาบันวิจัยเหล่านี้ไม่ทำการสอน แต่จะมีนักวิจัยทั้งในเวลาและนอกเวลาทำงานวิจัยหัวข้อต่างๆ ซึ่งบางหัวข้อก็เป็นเจตจำนงของรัฐบาลให้วิจัยในเรื่องนั้นๆ เพื่อเป็นการ

เสนอข้อมูลช่วยในการวางแผนนโยบายของรัฐ บางหัวข้อนักวิจัยก็จะเสนอต่อคณะผู้บริหาร ของสถาบันเพื่อทำวิจัยเอง งานวิจัยแต่ละชิ้น เมื่อเสร็จลง ก็จะมีการพิมพ์เผยแพร่ออกเพื่อ ใช้เป็นตำราประกอบการเรียนการสอนในวิชา แขนงนั้นๆ งานบางชิ้นซึ่งแสดงถึงทัศนะทำ ที่หรือบทบาทของประเทศโรมาเนีย ก็จะมีการ แปลออกเป็นภาษาต่างๆ เพื่อให้ นักวิชาการชาวต่างประเทศได้ทราบ งบประมาณในการ วิจัยและพิมพ์เผยแพร่ เป็นของรัฐทั้งสิ้น

สถาบันหมายเลข 4 คือ The Academy of Social and Political Sciences มีบทบาท ในการวิจัยงานด้านสังคมศาสตร์มากที่สุด กล่าวคือเป็นสถาบันประสานงานวิจัยในแขนง นี้ และหัวข้อต่างๆ ของการวิจัย เป็นเรื่อง ราวที่จะช่วยให้ช่วยประชาชนชาวโรมาเนีย นตลอดจนชาวต่างประเทศได้รู้จักประเทศโรมา เนียดียิ่งขึ้น ขณะนี้มีโครงการวิจัยที่คาดว่าจะ เสร็จภายใน พ.ศ. 2522 หลายโครงการ คือเรื่อง ประวัติศาสตร์โรมาเนีย ประวัติ ของพรรคคอมมิวนิสต์โรมาเนีย ประวัติ ขบวนการของผู้ใช้แรงงาน ประวัติการต่อสู้ เพื่อเอกราชในโรมาเนีย ประวัติศิลปกรรม

และวรรณกรรมของโรมาเนีย และ ประวัติ ศาสตร์กฎหมายของโรมาเนีย งานวิจัยเหล่านี้ จะได้มีการแปลเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษฝรั่งเศสและรัสเซียต่อไป ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่างานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ใน โรมาเนียขณะนี้มุ่งไปทางด้านที่จะสร้างความ สามัคคีในหมู่ประชาชนในชาติ และเพื่อ แนะนำประเทศให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายแก่ นานาชาติเพื่อให้สมพ้องกับนโยบายภายในและ ภายนอกในปัจจุบันของประธานาธิบดีนิโคไล เซาเชสกุ

นอกจากผลงานวิจัยแล้ว Academy of Social and Political Sciences ยังมีวารสาร วิชาการรายเดือน ราย 3 เดือน และรายปี หลายฉบับเผยแพร่เป็นประจำ วารสารราย 3 เดือนภาษาอังกฤษเล่มหนึ่งคือ Journal of Sociology and Political Science ได้พิมพ์ แพร่หลายภายในประเทศและภายนอกประเทศ วารสารเล่มพิเศษประจำเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1978 ซึ่งตีพิมพ์ในวาระการประชุมระหว่าง ชาติทางด้านสังคมวิทยาที่ประเทศสวีเดน มี บทความที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

Manea Manescu	Cybernetics as factor of economic and social management, of overall progress of society.....3
Mihnea Gheorghiu	A new social conscience in terms of a new international economic order.....11
Mihu Achim	Romania's concept of liberty.....17
Francisc Albert	Leisure and social progress.....21
Ovidiu Badina	Youth and society today. A sociological approach.....29
Ana Balasa	Research and design in industrial units from the perspective of sociological analysis.....37
Alexandru Barbat	About the concept of "urbanization".....45
Petru Berar	The revolutionary character of Marxist humanism.....51
Ion Gauc and Ilie Leau	Model of information system for the study and programming of socio-professional structures.....59
Honorina Cazacu	The process of social opportunities equation.....65
Septimiu Chelcea and Dorel Abraham	Traditional values and new behaviour models acquired in the process of industrial-urban adaptation.....73
Virgil Constantinescu	The cultural behaviour of persons with double occupational status.....81
Stefan Costea	Human potentials and education in terms of development in socialist Romania.....91
Petru Cristea	Methodological considerations on labour force fluctuation.....101
Natalia Damian	Changes in family structures and functions under the influence of industrialization and urbanization.....107
Ion Dragan	Social control, social integration and development in socialism.....113
Alecu AL. Floares	Trends in socio-professional and territorial mobility of manpower in Iasi county during the present-day scientific and technological revolution... ..121

ผู้แต่ง

ขอบทความ

Constantin Ionescu, Oscar Hoffman and Argentina Firuta	Changes in the structure of the working class in the Socialist Republic of Romania.....	131
Ion Iordachel	The analysis of social development through the intermedium of the method of social indicators.....	141
Mircea Malita	Societal nature of human learning.....	155
Ioan Marginean	Labour stability in industry.....	161

ผู้เขียนบทความต่างๆ เหล่านี้เป็นอาจารย์ นักวิจัยและนักวิชาการที่มีชื่อเสียงในประเทศ โรมาเนีย บางบทความผู้เขียนเขียนเป็นภาษาอังกฤษ บางบทความมีเจ้าหน้าที่แปลจาก ภาษาโรมาเนียมาเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งล้าม หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายแปลนี้ นับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อประเทศสังคมนิยมในประเทศยุโรปตะวันออกรวมทั้งประเทศโรมาเนีย ในการรับหน้าที่เผยแพร่ความรู้ความคิดของ นักวิชาการในประเทศออกสู่ระดับนานาชาติ

เมืองหลวง ภายในกรุงบูคาเรสต์ มีสถาบัน ที่สำคัญซึ่งสอนวิชาแขนงนี้คือ คณะนิติศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยบูคาเรสต์และคณะรัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ใน Stefan Gheorghiu Academy สำหรับนักศึกษาต่างชาติซึ่งไม่รู้ภาษา โรมาเนีย และไม่ประสงค์ที่จะศึกษาเพื่อรับ ปริญญา ไม่สามารถที่จะเข้าร่วมศึกษาในชั้น เรียนปกติกับนักศึกษาชาวพื้นเมืองได้ จึง ต้องอยู่ในฐานะนักเรียนพิเศษ ซึ่งจะมีกระ- บวนการต่างๆ ดังต่อไปนี้

กระบวนการศึกษาและงานในระยะ สั้นแขนงวิชารัฐศาสตร์

วิชาแขนงรัฐศาสตร์ เช่น การเมืองการ ปกครอง การบริหารสำนักงานและบุคคล ตลอดจนวิชาการทูต ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศ องค์การระหว่างประเทศ เหล่านี้มี สอนอยู่ในสถาบันหลายแห่งทั้งในและนอก

การศึกษาในฐานะนักเรียนพิเศษ

ในเมื่อนักเรียนดังกล่าวไม่สามารถเข้า ฟังคำบรรยายตามปกติได้ ก็จะต้องมีการจัด การบรรยายเป็นพิเศษให้ โดยอาจารย์ชาว โรมาเนียน ซึ่งสามารถพูดภาษาเดียวกับนัก เรียนผู้นั้นได้ อาจารย์ทางด้านการเมืองและ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งให้บริการ

พิเศษแก่นักศึกษาต่างชาติเป็นประจำ ได้แก่ ศาสตราจารย์ ซิลวิอุ บรูคาน (Silviu Brucan) อดีตเอกอัครราชทูตโรมาเนีย ประจำสหรัฐอเมริกาและสหประชาชาติ และอดีตอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยบูคารเอสต์ ศาสตราจารย์ บรูคานเป็นผู้เชี่ยวชาญวิชาการเมืองในระบบคอมมิวนิสต์เป็นพิเศษ และได้เขียนหนังสือวิชาการที่ตีพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา 2 เล่ม คือ

1. *The Dissolution of Power* (N.Y. : A. Knopf, 1971)

2. *The Dialectic of World Politics* (N.Y. : The Free Press, 1978)

อาจารย์อีกผู้หนึ่งซึ่งเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศคือ ศาสตราจารย์ เอ็ดวิน กลาเซอร์ (Edwin Glaser) ซึ่งมีตำแหน่งประจำเป็นที่ปรึกษากฎหมายอยู่ที่กระทรวงการต่างประเทศ

ส่วนผู้ที่สนใจประวัติศาสตร์โรมาเนียและประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น มักจะได้เป็นนักเรียนพิเศษของศาสตราจารย์ มิร์เซา บาลานสคู (Mircea Balanescu) อดีตเอกอัครราชทูตประจำหลายประเทศ

อาจารย์เหล่านี้ เช่นเดียวกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอื่นๆ และนักวิจัยในสถาบันต่างๆ อาจมีทัศนะในการแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างใดก็ได้ แต่ทุกคนรู้ว่าเขามี “กรอบ” หรือ “จุดยืน” ที่มั่นคง นั่นคือ “ทุกคนจะ

มีความคิดขัดต่อระบบสังคมนิยมมิได้” แต่ขณะเดียวกัน เขาก็ได้ประนามระบบการเมืองหรือเศรษฐกิจแบบอื่นโดยไม่มีเหตุผล อีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า เขาไม่แสดงความคิดเห็นในทางบวกหรือลบต่อระบบสังคมนิยมจนเกินความจำเป็น และเขาก็จะไม่ “ล้างสมอง” ผู้อื่นให้เชื่อตามเขาเป็นอันขาด

ข้อน่าสังเกตอย่างหนึ่งคือการเรียนดังกล่าวไม่มีการคิดค่าเล่าเรียน ถือได้ว่าเป็นบริการทางวิชาการที่โรมาเนียยินดีให้แก่นักศึกษาประเทศต่างๆ แต่การที่จะเข้าถึงตัวอาจารย์ที่กล่าวนามมานี้ นักเรียนไม่สามารถจะติดต่อกับตัวอาจารย์ผู้สอนโดยตรงได้ จะต้องติดต่อผ่านหน่วยงานของรัฐ และรัฐจะเป็นผู้สรรหาตัวผู้สอนให้เหมาะสมแก่ความสนใจของนักเรียน หน่วยงานที่ตรงที่สุดในกรณีนี้คือกระทรวงการต่างประเทศนั่นเอง ดังนั้น ก่อนที่นักเรียนแต่ละประเทศจะได้เดินทางไปยังประเทศโรมาเนีย จึงควรที่จะติดต่อกับสถานทูต โรมาเนียประจำประเทศของตนเป็นประการแรก

การดูงาน การดูงานหรือการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยทางด้านรัฐศาสตร์ ในประเทศโรมาเนียนั้น เป็นสิ่งที่กระทำได้โดยลำบาก และมักจะไม่ใช่ข้อมูลบริสุทธิ์ที่ต้องการ กล่าวคือ ในการเข้าพบปะขอสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ

หรือการทำงานในสถาบันและโรงงานต่าง ๆ นั้น นักศึกษาไม่สามารถติดต่อกับบุคคลหรือสถาบันเหล่านั้นโดยตรงได้ แต่หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นต้นว่า กระทรวงการต่างประเทศ จะเป็นผู้ดำเนินการติดต่อให้ ดังนั้น เป็นต้นว่า ถ้าต้องการขอพบปะสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ คนหนึ่งคนใดในคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์ รัฐก็จะจัดหาผู้ที่รู้จักตัวจะเป็นตัวแทนอย่างดีที่สุดให้สนทนาคำด้วย และการสัมภาษณ์นั้นไม่สามารถจะบันทึกเสียงได้อีก ทั้งยังมีเจ้าหน้าที่คอยจดคำสัมภาษณ์ หรือหนึ่ง ฟังการสัมภาษณ์อยู่ด้วย ดังนั้น ไม่มีปัญหาเลยว่า การวิจัยโดยใช้แบบสอบถามนั้นเป็นไปได้ในประเทศนี้ เพราะไม่สามารถเข้าไปถึงประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง

ในกรณีของผู้เขียน ซึ่งกำลังเตรียมเขียนตำราเรื่อง “การเมืองในยุโรปตะวันออก” จึงประสบปัญหาในการศึกษาให้ถ่องแท้เกี่ยวกับเรื่อง กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นฝ่ายค้านทัศนคติของปัญญาชน อิทธิพลของกลุ่มผู้นำ ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าจะพิจารณาทางด้านเอกสารพื้นฐานและตัวเลขต่าง ๆ ซึ่งอาจใช้เป็นข้อมูลดิบส่วนหนึ่งได้นั้น ก็ต้องขอชมเชยว่า รัฐบาลโรมาเนียได้เตรียมสิ่งตีพิมพ์จำพวกนี้ที่แปลเป็นภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ ไว้มากมาย เป็นต้นว่า

กฎหมายต่างๆ รัฐธรรมนูญ ผลการประชุมของพรรคคอมมิวนิสต์ คำปาฐกถาของประธานาธิบดี สถิติตัวเลขของผลผลิตทางด้านการอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ฯลฯ เป็นต้น หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้มีหลายหน่วยงาน หน่วยงานที่สำคัญ 2 แห่งคือ “Department of Romanian Publications Abroad” และ “The Encyclopaedic Publishing House”

นอกจากนี้ โรมาเนียยังมีวารสารราย ๓ เดือนอีกหนึ่งฉบับ คือ “The Romanian Review of International Studies” จัดทำโดย “The Association of International Law and International Relations” ซึ่งเป็นหน่วยงานพิเศษขึ้นโดยตรงต่อกระทรวงการต่างประเทศ วารสารนี้มีบทความทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งเขียนโดยนักวิชาการชาวโรมาเนีย บทความเหล่านี้มีตีพิมพ์ 4 ภาษา (ไม่ซ้ำบทความกัน) คือโรมาเนีย อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย นับว่าวารสารนี้เป็นแหล่งข้อมูลที่แสดงแนวโน้มทางความคิดของนักวิชาการ ชาวโรมาเนียทางด้านกิจการระหว่างประเทศที่น่าสนใจทีเดียว

สรุป จากประสบการณ์ในการศึกษา

และงานในประเทศโรมานีเยประมาณ 2 เดือน ความรู้สึกประทับใจที่ได้รับ มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ในทางด้านบวกนั้น ต้องยอมรับว่านักวิชาการในโรมานีเย (ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์) มีการศึกษาดีมาก และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาภายในประเทศนั่นเอง นักวิชาการเหล่านี้มีประสบการณ์ทางด้านการสอน การเขียน การวิจัย และการทำงานในหน้าที่ต่างๆ ในหน่วยงานของรัฐมาหลายตำแหน่ง นอกจากนี้ห้องสมุดแห่งต่างๆ ของโรมานีเยก็มีคุณภาพอย่างดียิ่ง เหมาะแก่การค้นคว้าวิจัยวิชาแขนงต่างๆ และที่ควรจะต้องกล่าวถึงในโอกาสนี้ด้วยก็คือ พิพิธภัณฑ์ในโรมานีเยก็มีมากมายหลายแห่ง สามารถใช้ศึกษาประกอบงานวิจัยได้ เป็นต้นว่า พิพิธภัณฑ์ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งโรมานีเย ที่ถนนกิเซเลฟฟ์ กรุงบูคาเรสต์ นับเป็นข้อมูลดีอย่างดียิ่งต่อการศึกษาว่าด้วยพรรคคอมมิวนิสต์ของประเทศนี้

ส่วนความรู้สึกทางด้านลบนั้นก็คือ ถ้าจะเข้ามาศึกษาและงานในระยะสั้นในประเทศนี้เป็นการยากที่จะได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดกับนักวิชาการหรือนักศึกษาชาวพื้นเมืองอย่าง “ไม่เป็นทางการ” กล่าวคือ ถ้าเป็นระดับนักวิชาการ ก็จะเป็นการบรรยายหรือการซักถามที่ตรงไปตรงมา หลัง

จากนั้นผู้เรียนและผู้สอนก็จะไม่ได้พบกันอีกเลย จนกว่าจะถึงการนัดหมายครั้งใหม่ ส่วนนักศึกษาชาวพื้นเมืองนั้นไม่มีทางที่จะได้มาสังสรรค์กับนักศึกษาต่างชาติ (ระยะสั้น) ได้ เพราะดูเหมือนว่าจะมีกฎเกณฑ์ของประเทศนี้อย่างหนึ่งอย่างใด ที่ห้ามมิให้ชาวพื้นเมืองสังสรรค์กับชาวต่างชาติมากเกินไปจนความจำเป็นถึงขั้นนี้ จึงเป็นการยากถ้าชาวต่างชาติคนใดปรารถนาที่จะ “ทำความรู้จัก” กับชาวโรมานีเยอย่างแท้จริง การที่จะทำความรู้จักประเทศและประชาชนของประเทศนี้กระทำได้โดยการอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับเขา และโดยการใช้ความสังเกตส่วนตัวเท่านั้น

จากการสังเกตการณ์ดังกล่าว พอจะได้ข้อสรุปว่าชาวโรมานีเยในปัจจุบัน มีการศึกษาดี มีความเป็นอยู่อย่างมีปัจจัย 4 ครบถ้วน แต่ปราศจากความฟุ่มเฟือยใดๆ ทั้งสิ้น และทุกคนเป็นผู้รักชาติ และนิยมผู้นำประเทศอย่างเหลือล้น และแม้ว่าอาจจะมีความไม่พอใจต่อบทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์บ้างก็ตาม แต่ทุกคน (โดยเฉพาะชายที่ทำงานในหน่วยงานของรัฐ) ปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อการงาน และอนาคตอันก้าวหน้าไปไกล กว่าผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกของพรรค พฤติกรรมดังกล่าวถูกย้าโดยความจริงที่ว่า ผู้ที่มี

ตำแหน่งระดับบริหารในหน่วยงานของรัฐ
สถาบัน การศึกษา หรือโรงงาน และกิจการ
ต่างๆต่างเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ทั้งสิ้น

ในขณะนี้ ประเทศโรมาเนียยังมิได้เป็น
แหล่งการศึกษาที่น่าสนใจสำหรับนักศึกษา
จากประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากอุปสรรคทาง
ด้านภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด แต่สำหรับผู้

กำลังทำการวิจัยเกี่ยวกับระบบการเมืองแบบ
สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ นับว่าโรมาเนียเป็น
สถานที่ให้ข้อมูลดิบได้พอสมควร ทั้งทาง
ด้านการค้นคว้าเอกสาร และจากความรู้สึก
ประทับใจส่วนตัวที่ผู้วิจัยได้รับจากการสังเกต
การณ์แง่มุมต่างๆด้วยตนเอง เพื่อที่ความรู้
ทางทฤษฎีจะได้ไม่แข็งตรงจนเกินไป